

LA PREMSA CATALANA: (1966-1979)

LA LLEI DE PREMSA I IMPREMTA

LA premsa catalana entra arran d'un fet decisiu, la Llei de Premsa i Impremta publicada al B.O.E. del 19 de març de 1966, en un nou tombant per a la seva expansió, car és en aquest període quan neixen la majoria de les gairebé quatre-centes publicacions catalanes que hi ha a l'actualitat. Efectivament, no arribaven a la setantena les publicacions aparegudes fins el 1966, després vingué la llei de Premsa coneguda amb el nom de llei Fraga perquè aleshores aquest polític era el ministre d'Informació i Turisme. D'ençà, doncs, d'aquesta data, fins ara són unes 250 les revistes i diaris que han nascut.⁽¹⁾

No és només el canvi de la situació jurídica l'element que permet l'increment de les nostres publicacions sinó també l'augment de la premsa comarcal, la gran peonera en la recuperació del català en els mitjans de comunicació, com molt bé ha estudiat Jaume Guillaumet.⁽²⁾ Des de la segona meitat de la dècada dels 50 quan es varen començar a publicar col·laboracions sobre temes folklòrics, poemes... en català, fins ara, la data del 1966 queda com la del canvi més substancial car, ultra el naixement de noves publicacions, el contingut de les existents és augmentat en gran manera en la seva vessant catalana fins arribar en molts casos a la totalitat de la publicació. Així, ciutats com Vilafranca del Penedès amb "Casal" (1968), Vilanova i la Geltrú amb "Foment Vilanovi" (1972), Blanes amb el seu "Recull" nascut el 1919 i posteriorment adaptat a les circumstàncies idiomàtiques del moment, Santa Coloma de Farnés amb "Ressó" (1967), Valls amb "Cultura" (1955), etc. comencen a tenir una plataforma informativa efectiva, tot i els fets adversos que les envoltaven.

Malgrat el fet d'alleguerir les

dificultats per a la creació d'òrgans de comunicació, la Llei de Premsa no és la solució total car el país no té els puntals bàsics de tota comunitat organitzada. Però, fenòmens com l'embranchida editorial dels seixanta, la nova cançó, les lluites populars amb reivindicacions catalanes com la campanya «Volem bisbes catalans» o «Escola catalana»... arrelen i tenen una expansió forta, malgrat alguna crisi de plantejaments i mercat com la del 1968, pel que fa referència al llibre català. Les classes de català augmenten, les llibreries catalanes estenen la seva àrea d'influència per tot el país, neixen factors nous, com poden ser una enciclopèdia o un grup del llibre... Tot configura, doncs, els preàmbuls de la tan anhelada normalitat que no s'aconseguirà fins el període 1976-1979 tot i les limitacions factuais que encara existeixen.

Si analitzem per dins el període que va des de la Llei de Premsa fins a la mort de Franco, sembla que no hi hagi hagut massa accions espectaculars a part de les conegudes «Tele/estel», «Patufet», «Arreu», «Oriflamma», «El Matí», «Migdia»... Pot semblar una història de fracassos però no hem pas d'oblidar que l'existència dels dos diaris actuals i dels deu setmanaris es deu a l'aferrissada lluita de tots aquests fets, fracassos des de Barcelona estant però èxits des de les comarques, car les petites publicacions, portaveus d'un grup de joves, de socis d'una entitat, d'un centre excursionista, a l'aixopluc del centre parroquial o del casal de torn, han fet possible amb la seva manca de mitjans i el seu anonimats que hi hagués la base per a la premsa actual, que si bé no arriba als dos mil títols que hi havia abans de la guerra, va creixent d'una manera lenta però imparable.

No podem tampoc oblidar la participació de la premsa diària, sobretot de la barcelonina, que amb motiu de la liberalització del règim i l'onada de creixement econòmic dels anys sei-

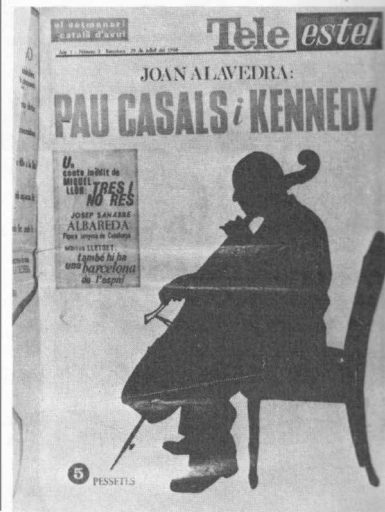
xanta, inicia i incrementa la participació del català a les seves pàgines. De la tímida columna d'Esteve Busquets o Joan Gala al «Correo Catalán» o al «TeleXprés» fins a suplementos com el *Cap de Setmana* o *Mainada*, dels dos diaris citats, hi ha tot un temps d'abnegada lluita per recuperar, en definitiva, el nom de les coses. Incrementar, encara, la participació del català a les pàgines dels diaris com ha fet «Mundo Diario» amb *Catalunya endins*, és una labor indefugible vers la normalitat que passa per la presència de més d'un diari català al carrer. Seguint les directrius exposades sempre que hi ha una trobada de professionals de la premsa catalana, sigui al si del C.C.C., al Congrés de periodistes o a les trobades de premsa comarcal, tant l'increment del català als diaris castellans com la realització de suplementos dominicals en català és un pas necessari per a la normalització total de la llengua.⁽³⁾

Semblava que els obstacles principals —com molt bé han remarcat els periodistes i estudiosos de la premsa, Jaume Guillaumet i Josep M. Huertas—⁽⁴⁾ estiguessin resolts, però continuaven els factors de base que feien trontollar la fràgil columna de les publicacions periòdiques catalanes. S'actuava —s'actua— per intuïció davant el mercat, no es superen les xifres d'uns pocs milers d'exemplars, fins a arribar, al cas de «Tele/Estel», la burgesia continua sense donar ni suport financer ni homes empenedors, per al redreçament; l'esquerra continua amb la premsa clandestina o bé són esforços individualistes/voluntaristes dels qui fan la premsa en aquest moment, els *managers* empresarials no hi veuen negoci i continuen sense preocupar-se'n.

Amb tot, el procés de recuperació avança. «Serra d'Or» és un cas ben significatiu. Aquesta important publicació cultural, d'alta cultura, neix al redós del Monestir de Montserrat el 1959

i, com d'altres revistes, el 1966 significa una etapa d'expansió, com molt bé explicà Maur M. Boix a l'Ateneu Barcelonès dins el cicle de conferències sobre la premsa catalana. «Oriflamma», mensual també, neix el 1961 com un annex de la revista «Casal» de l'Acció Catòlica de Vic. S'especialitza de cara a la joventut, sobretot la que feia el servei a l'exèrcit, però el seu èxit fou bàsicament de cara als joves progressistes de l'època. El 1970 s'emancipà del bisbat de Vic i encetà una nova etapa fins que amb la inspiració democratacristiana hagué de plegar, car s'havia convertit en setmanal i el ressò sectorial d'una ideologia concreta no compensava els alts costos d'impressió i d'estructura.

«Tele/estel», nascuda el mateix any de la Llei de Premsa conegué un gran èxit (80.000 exemplars de mitjana als primers números) com a setmanari que omplia un evident buit informatiu, car tenia una bona xarxa de distribució i era rebuda amb ganes pels delerosos lectors. Quan va plegar el juny del 1970 en tirava menys de 20.000. Aquestes són les xifres, quatre anys i un tiratge dividit també per quatre, però és evident que no respongué a les demandes del mercat. Les òbvies limitacions —li era vedat parlar de política i

de la problemàtica del moment— l'abocaren vers el folklorisme, vers el reportatge intrascendent, com comentava un periodista de l'època: «Podria aparèixer el número del 20 de febrer en septiembro, o viceversa, dado su escaso tratamiento de la actualidad.»⁽⁵⁾

El sostre es veia alt, les posteriors xifres ho palesaran amb l'èxit inicial de l'«Avui» (100.000 exemplars) o de l'«Arreu» (80.000) però continuaven plovent els expedients i les sancions als òrgans informatius que «volien dir coses» fins haver de tancar com «El Maresme». El sistema oficial, el poder polític, tampoc deixava esclertes als qui «no deien res». I és clar, «Tele/estel» va morir, tot i la crítica exigent dels «purs» o els dols per la seva desaparició. Així Avel·lí Artís-Gener, *Tísner*, comentava:

«Tele/estel» era el millor que teníem en matèria de setmanaris. I si hom tenia idees per a millorar-lo, en comptes d'esbotzar-lo amb verinoses crítiques demolidores, era de bona llei no deixar-lo caure, aportar-hi allò que l'agònica —per culpa de tots plegats— setmanari necessitava. Estic convençut que fa més servei un «Tele/estel» mediocre que un No «Tele/estel».⁽⁶⁾ Semblava coherent, doncs, que si el mercat no desitjava productes mediocres, aquests desapareguessin, però l'alternativa tornava a ser el silenci, el buit informatiu.

Però mentre «Tele/estel» fa discutir els intel·lectuals i professionals en el període 1967-1974, amb cinc ministres diferents d'Informació i Turisme, multitud de revistes comarcals són afectades per l'acompliment d'una normativa feixuga i intolerant. A ulls d'ara alguns dels casos semblen ridículs: segrestament, el 1972, del número 1.084 de «Granollers Comunitat Cristiana» per la reproducció d'un article de M.A. Capmany sobre *La sardana, dansa nacional*, publicat anteriorment al programa anyal de la Caravana de la Flama de la Sardana, o la cancel·lació, el setembre de 1970, de la inscripció d'«El Maresme», al Registre Oficial d'Empreses Periodístiques, alegant irregularitats en les dades d'inscripció, o la també cancel·lació de «Presència» mesos més tard per «irregularitats administratives». El 1974 el Tribunal Suprem donà la raó al setmanari gironí, però durant tres anys emmudí... Jaume Guillaumet dins *La nova premsa catalana* fa un recull de sancions i suspensions en un apartat titulat precisament *L'aplicació de*

la llei de premsa i n'aplega unes 70. Aquesta ha estat l'altra cara de la llei.

LA LLUITA PER LA PREMSA DIÀRIA Qualsevol cultura, qualsevol organització té, o almenys ha de tenir, si no usa només la comunicació oral, uns diaris. El primer, el diari oficial que doni divulgació als decrets, lleis, reglaments... d'ús col·lectiu, després altres de divulgació general amb les seccions especialitzades i el to escaient a la clientela i finalment uns d'esportius que arrodoneixin el panorama. La situació abans de la guerra civil era, si més no, afalagadora en el sentit qualitatiu, coexistien diaris en català i diaris en castellà en una proporció gairebé similar. Actualment la proporció és de deu diaris en castellà per un en català. Evidentment els factors socio-econòmics han variat molt, la societat catalana actual no donaria per a mantenir sis diaris catalans (al costat de deu de castellans), però potser sí sis diaris catalans al costat de quatre de castellans. Però fem una mica d'història.⁽⁷⁾

1966, «MIGDIA» Cal conèixer la història ben bé per dins car només hem pogut veure tres reportatges⁽⁸⁾ i cap més referència documental sobre el cas. Els protagonistes callen, potser a les memòries en diran alguna cosa. D'entre els protagonistes val esmentar-ne dos dels fonamentals: Fèlix Millet, conegut industrial i antic propietari d'«El Matí», diari catòlic i conservador que va plegar el 18 de juliol de 1936 després de 2.219 números. Li fou prohibida l'aparició el 19 de juliol, com comenta Lluís Sola⁽⁸⁾ per «catòlic» i un cop acabada la guerra per «català». L'altre personatge fou Manuel Ibàñez Escofet, subdirector aleshores d'«El Correo Catalán». Si bé el PSUC s'havia apoderat de les instal·lacions per editar «Trellat» i no es va poder continuar l'edició, acabada la guerra tampoc ho pogué fer. Continuava la prohibició d'editar en català. «El Matí» fou, doncs, el primer intent seriós de reprendre la tradició dels 86 diaris catalans publicats fins aquell moment.

Ibàñez Escofet continuà treballant i, per primera vegada, després de la fundació d'Òmnium Cultural un grup de prohoms burgesos decidí col·laborar en una iniciativa cultural de caire col·lectiu i global: l'edició d'un diari en català, l'edició del «Migdia». Així, Oleguer Soldevila, Esteve Bassols, J.A. Maragall, Valls i Taberner, Manuel

Ortínez Mur, Gabriel Buxó, Pere Duran Farell, Rossend Riera Sala... i Josep M. de Porcioles i Colomer com a notari i membre també del Consell d'Administració, endegaren un procés que tingué totes les possibilitats de ser realitat després d'innombrables gestions, viatges, etc. Sembla ser, però, que després de tombs i més tombs, àdhuc fins arribar al Consell de Ministres, hom donava el permís sempre que en Porcioles, aleshores batlle de Barcelona, se'n responsabilitzés personalment; aquest proposà un nou director, cosa que la resta de l'equip no acceptà, Ibàñez Escofet, l'artífex del projecte, que en tenia la capçalera registrada, va haver d'oblidar el projecte i del «Migdia» no se'n va parlar mai més.

1974, «POBLE ANDORRÀ» L'1 de desembre de 1974 feia la seva aparició el «Poble Andorrà. Diari independent». N'era el director Antoni Sementé i Riba i dins les 16 pàgines del número aparegut aquell diumenge es podia llegir a l'editorial: «Les pàgines que el conformen, estan obertes a tothom. No és un diari que vulgui fer diferències. Tots hi poden exposar les seves opinions dintre del marc de la bona convivència, característica essencial de les relacions entre el homes. No és una caixa tancada solament per a uns quants. Vol ser l'amic de tots. I ho serà, especialment per a aquells que volen el millor per a Andorra». No era gens estrany que fos Andorra el país on primer sortís un diari en català des del 1939, a les Valls sempre hi ha hagut una legalitat diferent que ha permès una vida periodística plena i variada. Fer un diari no era tan sols un problema legal, senzill de resoldre acomplint la normativa vigent, sinó un problema econòmic. Però dos mesos després ja s'ençetava la primera crisi⁽⁹⁾. Els problemes de caire laboral derivats de la manca de difusió a França i de la prohibició de fer-ho a Espanya, les picabaralles internes entre els directius i l'endèmic mal de la descapitalització féu que l'empresa hagués de reconvertir la publicació en setmanari i així es féu, aguantant-se fins ara amb aquesta periodicitat.

1976, «AVUI» Segons l'article 16 de la Llei de Premsa⁽¹⁰⁾ totes les persones naturals o jurídiques que estiguin en ple exercici dels seus drets civils i polítics podran lliurement constituir o participar en empreses periodístiques. Emparant-se en

aquest article es constituí a Barcelona la societat Premsa Catalana, S.A. que, presidida pel malaguanyat Ramon Fuster i Rabés, formà un Consell d'Administració compost per: Enric Cirici, Josep M. Puig i Salellas, Josep Amorós, Albert Conejos, Miquel Esquirol, Jaume Vilalta, Josep Lluís Virós, Josep Espar i Jordi Maluquer.

D'ençà de la constitució de la societat fins a l'aparició, el sant Jordi del 1976, hom realitza una gran campanya de promoció, potser la millor de les que s'han fet a la postguerra. El fet d'haver-hi col·laborat, personalment —tot realitzant el Fons d'Art, aportació desinteressada—, els artistes catalans, fa que hi hagi constància de l'enorme labor que realitzà tot un poble sota la formidable empenya de Josep Espar i Ticó, ànima i forjador de l'«Avui», des d'actes a les contrades més allunyades del Cap i Casal fins a constants trameses postals, tot passant per una intensa labor de captació de capital en forma de comptes de participació i subscripcions.

Aquests comptes de participació podien ser des de 1.000 ptes. fins a 100.000 La participació popular, davant una necessitat indefugible i un projecte ben estructurat, no es féu pregar. S'aconseguien milers i milers d'adhesions fins arribar, el 1976, a tenir 31.000 persones interessades que el convertiren en el primer diari del món amb un nombre tan enlairat de subscripcions abans de néixer i el primer diari del món fet amb la iniciativa popular. El gener d'aquest any i mentre hi havia l'exposició del Fons d'Art a la Fundació Miró, s'acabava de donar el darrer toc d'efecte de cara a Madrid. Tan fort, que el permís va arribar i, davant les dues dates —23 d'Abril o bé 11 de Se-

tembre—, hom escollí la primera per raons de tota mena, tot i la immediatesa de la data d'aparició. Josep Faulí i Josep M. Cadena, director i sots-director respectivament, després de la renúncia del segon per tal de facilitar l'obtenció dels permisos, encetaren l'àrdua labor de formar una redacció, organitzar un servei de correctors i, en definitiva, constituir tot l'engranatge del contingut. D'altra banda hom constituí una distribuïdora que encara avui fa un servei ben eficaç tot distribuint nombroses revistes catalanes arreu dels Països Catalans.

En un veritable clima d'expectació neix el primer diari català de la postguerra. A les Illes, la gernació espera el vaixell. La vigília de St. Jordi la cruïlla Diputació/Llúria està bloquejada... és una apoteosi que confirma, ara que s'ha acomplert el tercer aniversari i les xifres de difusió —amb control d'O.J.D.— són ben reals, que la premsa catalana té un mercat, un públic fidel i un poble darrera que dona el seu suport, tot i la problemàtica inherent a les publicacions en català.

Dins el primer editorial titulat *Trenta-set anys després* hom podia llegir: «Quan un diari comença li cal, sense cap èmfasi, accomplir la missió que li pertoca: informar. Que faci trenta-set anys que no es compta amb publicació diària en català obliga, però a remarcar-ho. La iniciativa de l'«Avui» va començar quan els temps no eren gaire favorables. La fe a aconseguir l'objectiu i el fet que l'horitzó, en certa manera, presenti alguna clariana han dut el projecte a la realitat. 23 d'abril de 1976: «Avui» surt al carrer». A punt, doncs, de fer el primer miler de números, el tercer diari català amb el nom d'«Avui» ha realitzat una ferma labor, n'és prova eloqüent el manteniment de la difusió, tot i la baixa d'aquells 130.000 exemplars inicials, l'aparició de 14 llibres amb treballs apareguts a les seves pàgines, la presència diària i constant al carrer.⁽¹¹⁾

Dificultats de gestió i de finançament fan que s'hagi de realitzar la patètica crida «Salvem l'Avui» amb la seva continuació actual de «Consolidem l'Avui». Malgrat tot, la presència constant de la publicitat, el fort nombre de subscriptors i l'embranchada inicial mantenen aquesta publicació en un dels punts més bons del *ranking* barceloní. D'una manera silenciosa i amb una certa grisor de presentació, titulars anodins, compaginació pesada... a excepció dels onze suplementes en color

editats, que caldria fer setmanalment, donat l'èxit que tenen i el servei que fan, obliguen a un rentat de cara, la qual cosa es fa aprofitant el canvi de maquinària de l'empresa que l'imprimeix.

Després de l'ampliació de capital amb l'entrada/conversió de 2.100 accionistes amb 40 milions de capital, el perill s'ha allunyat, però es manté en potència donades les característiques greus per què passa la premsa periòdica a la península i especialment la catalana que no es treu la crisi del damunt. L'«Avui» continua encara amb aquella intencionalitat inicial que féu manifestar a qui en fou conseller-delegat i promotor, Josep Espar, en contestar la demanda d'un periodista sobre si seria un diari aseptí: «Voldríem crear un diari estable, que es recolzi en tothom i no només en un determinat sector social. Un diari d'informació tindrà el suport de tots els qui volen un diari en català. No volem un diari de cap color ni de cap classe. Volem trencar el glaç de la premsa diària en català i, a partir d'aquí, que surtin els diaris que puguin. Si s'aguanten o no, dependrà de l'audiència i de la traça que tinguin»⁽¹²⁾

1978, «EL TEMPS» A excepció feta d'un dossier molt ben realitzat tècnicament i d'una campanya de publicitat als principals diaris de Barcelona amb una relació de sotassignants —personalitats del país—, res més s'ha sabut d'aquest projecte que s'haguera convertit, cas de reeixir, en el segon diari català, de la postguerra. Dirigit en principi per Tristan la Rosa, que abandonà el projecte amb una certa polèmica, i amb personatges com Andreu Abelló i Agustí de Semir les Edicions de Catalunya, S.A. donaren a conèixer la relació dels qui formaven part de la societat de redactors que eren entre d'altres, Jacint Humet, Jaume Camps, Pere Comas, Enric Sopena, Santiago Vilanova, Enric Bastardes... Bona part de la redacció d'aquell «Diario de Barcelona» que reconverí la seva nòmina en entrar-hi nou capital. Les dificultats econòmiques han fet que el projecte resti en somni car no s'han assolit els objectius previstos i el nou diari, «El Temps», que volia ser progressista, independent, modern i, contribuir a la reconquesta de la nostra cultura i a l'agermanament de la nostra identitat nacional, haurà passat, segurament a millor o pitjor vida.

1979, «PUNT DIARI»

Les comarques gironines han tingut i tenen un paper importantíssim dins el redreçament de la premsa catalana. No és estrany que els primers setmanaris i àdhuc bisetmanaris sorgissin de les contrades com l'Alt Empordà, l'Osona... Des del primer «Canigó», ara ja barceloní, fins al «9 País» transformat en «Hora Nova» o «El 9 Nou» d'Osona, multitud de revistes, com palesa el quadre de densitats del catàleg de l'Exposició de Premsa Catalana Actual on es veu gràficament que les comarques gironines són les més riques en publicacions de tota mena, han fet de plataforma per a l'aparició d'aquest nou diari que acompanya l'«Avui» en la notícia i comentari dels fets quotidians.

Si bé la seva difusió és reduïda, és gran en extensió de penetració i en quantitat de subscriptors/lectors; la seva força rau, precisament, en el nou model de diari intercomarcal que tant d'èxit té a diversos països europeus com ara França, on els lectors el desitgen car els dona allò que no poden oferir-los els grans mitjans de comunicació de masses com la televisió o la ràdio: la informació especialment adreçada a ells. Per aquesta raó l'editorial del número 1 era ben explícit: *Un diari ben nostre: «PUNT DIARI»* vol ser el diari de l'Alt Empordà, del Baix Empordà, de la Cerdanya, de la Garrotxa, del Gironès, del Ripollès, de la Selva. Ho vol ser de cada comarca i de totes elles alhora, perquè les creiem prou vives per generar, en quantitat i qualitat, el corrent d'informació que s'exigeix d'un diari. Portaveu, hem dit, al servei de les nostres comarques, amb la seguretat que en ser-ho ens con-

vertim, també, en un diari al servei general de Catalunya.»⁽¹³⁾ Efectivament les 24 pàgines atorguen una nova dimensió a la premsa comarcal en disposar de la ferma plataforma diària de comunicació general.

El nucli inicial format pels qui s'escindiren de «Presència» considerava la necessitat d'un diari per a les comarques gironines. D'aquesta manera Pius Pujades, Just Casero, Joaquim Domingo, David Marca i Josep Planas cregueren que la millor manera de mantenir la continuïtat del diari era fer-lo igual que l'«Avui», d'una manera col·lectiva. Així «Punt Diari» garanteix també la seva independència. La cota superada amb èxit dels primers cent números no obsta per a la dificultat de mantenir aquest ambiciós projecte que ha passat força desapercbut a la majoria de mitjans de comunicació. Com molt bé afirmava Carles S. Costa: «L'acollida de «Punt Diari» ha estat al nivell de les previsions dels qui el fan. Se sabia que la manca d'inversió en propaganda només podia subsanar-se traient al carrer un producte digne. La publicitat i la venda d'exemplars, són dos paràmetres que determinaran la viabilitat d'aquesta suggestiva empresa, tot i comptant amb què hi ha més condicions objectives que subjectives per a ser un diari «de tota la vida».⁽¹⁴⁾

ABSÈNCIA DE PUBLICACIONS PERIÒDIQUES GENERALS A més del fracassat setmanari «Tele/estel» cal constatar que no hi ha en tot el període un intent professional de realitzar un setmanari de difusió general. Ni «Canigó» (Figueres, 1954) ni «Presència» (Girona, 1966) assoleixen els

INCISIONS COMARCALS

Redacció:
C/ Aragó, 100, 1r. pis, 17001
Tel. 71 50 50 11 (10 lí.)
Subscripció:
C/ Aragó, 100, 1r. pis, 17001
Tel. 71 50 50 11

PUNT

DIARI

Dijous
21 de juny del 1979
Número 100. Any 1.
11 pàgines
Preu: 20 ptes.

Alt Empordà • Baix Empordà • Cerdanya • Garrotxa • Gironès • Ripollès • Selva

ESPECIAL

Nº 100

Planes 17 a 25

Els cent dies de PUNT DIARI

Suárez vol uns segons Pactes de La Moncloa

Encara que no de manera definitiva

Desconvoada la vaga del suro

objectius de convertir-se en els setmanaris que Catalunya necessita. El primer, malgrat que arriba fins a Barcelona, per la seva concreta orientació nacionalista i el segon per la localització del seu contingut gironí. I calia, malgrat que el mercat no fes una demanda exigent, que els setmanaris sortissin al carrer. No serà fins ben entrada la dècada dels anys setanta que els setmanaris floriran. D'humor, com «La Pipa d'en Roc» (Mataró, 1978) «Amb potes roses» (Barcelona, 1979), polítics com «Trellall» (Barcelona, 1936), «L'Opinió socialista» (Barcelona, 1978), etc. d'informació general com «L'Hora» (Barcelona, 1979), d'esports, «Esports Blaugrana» (Barcelona, 1979), juvenils com «Rodamón» (Barcelona, 1978), genèrics com «L'Esplai» (Barcelona, 1979), tota la premsa nova de caire comarcal «L'Hora Nova» (Figueres, 1977), «Poble Andorra» (Andorra, 1974), «El 9 Nou» (Vic, 1978), «Regió-7» (Manresa, 1978), «Tothom» (Vilafranca del Penedès, 1969), etc. Un conjunt actual de gairebé una quinzena de setmanaris que si bé no són la situació òptima car, per exemple, hi ha unes cinquanta ciutats catalanes importants que poden mantenir amb dignitat un setmanari, veiem que són una insignificant minoria les que disposen d'aquest servei informatiu i cultural.

En conjunt, tot i que la situació no és desesperant, no arriba a les fites pràctiques de normalitat desitjables. Un exemple que sempre ha sortit i encara cueja en els col·loquis de les conferències, com a la darrera que vaig fer a Andorra al Cercle de les Arts i les Lletres (27/abril/1979), és el del frustrat setmanari «Arreu» que amb una vida molt curta, del número zero —l'octubre del 1976— fins el 23, el març de 1977, despertà la necessitat de disposar d'aquesta eina que és el setmanari català d'informació general.

A la declaració de principis datada l'11 de setembre de 1976 i publicada al número zero, de promoció, del qual se'n féu la distribució gratuïta de vuitanta mil exemplars, podem llegir: «Arreu» s'esforçarà per posar l'accent i donar suport a les lluites de les classes populars, dels sectors més marginats per l'actual sistema polític, de la vida de les Comarques, i del poble en general, que considerem protagonistes de la lluita històrica contra el feixisme i la garantia màxima d'una futura convivència democràtica, així com la força que ens empeny cap al socialisme en la democràcia.»

«Arreu» aspira a reflectir els diferents modes de viure i els diferents projectes de futur que conviuen a Catalunya. «Arreu» lluitarà per garantir en el futur l'hegemonia de les classes populars presents a Catalunya d'acord amb el nostre concepte de nació.»

Com va afirmar Josep M. Huertas Claveria el juny del 1972 a «Cuadernos para el Diálogo» en el seu article sobre *porqué mueren las revistas en catalán*, ja no són només els obstacles de caire administratiu, les limitacions legals, els factors repressius i condicionants, els elements destructors de la premsa catalana. Durant la dècada dels seixanta i bona part dels setanta amb la bona voluntat i els diversos articles de la Llei de Premsa com el 2, o el 29, o el... el sistema establert de la repressió envers la cultura catalana en tenia prou. Semblava que Madrid no hagués de fer res perquè les publicacions catalanes —amb estructura professional i distribució superior a l'habitual d'aleshores— s'ensorressin soles. Tota la problemàtica del món de la distribució, la promoció, l'economia, l'administració... semblava vedada a les revistes que neixien amb bona voluntat i morien amb l'aquiescència col·lectiva. El cas de «Patufet» nascut per la força dels editors Bagaña és ben il·lustratiu. De l'etapa «gloriosa» el 1904-1938, pràcticament no en quedava res quan va reaparèixer el 1968, tot i els 120.000 exemplars, en tres edicions, que es feren del primer número. Que hi havia —hi ha— un públic és del tot evident. Tan sols cal donar el producte adequat. A la taula rodona sobre aquesta revista publicada pel mateix Huertas Claveria al «Tele-exprés» (15/desembre/1972) el titular és tan explícit que no mereix més comentaris: *Patufet. Para niños o para ancianos*. A més dels tan repetits problemes de la manca d'inversió de la burgesia, de la incapacitat empresarial, del rebuig del mercat i d'una esquerra ineficaç, s'hi ha d'afegir, sobretot, els de la qualitat i vinculació del producte —diari, revista— amb el públic del seu moment històric.

Si «Patufet» fou un desastre, no podem dir el mateix de «Cavall Fort» (Barcelona, 1961) que de revista emparada per l'Església, com tantes d'altres, i de difusió reduïda, arriba a l'actualitat amb unes xifres òptimes gràcies a la col·laboració de la «Caixa». Als 25.000 exemplars adreçats als subscriptors n'hi afegeixen 45.000 més, números alterns, que es reparteixen

10 de desembre del 1976. N.º 9. Dedicatòria postuma

Assemblees Democràtiques
La veu del poble

Amb les informacions dels nostres corresponents a Balears, Catalunya, Gironès, Badajoz, Març, Còrca, Vallès Oriental, Vallès Occidental, Regió, País Valencià, Penedès, Berguedà, Segarra, Ribera d'Urgell, Mataró, J. Camp, ja he redactat un suplement sobre la premsa real de les Assemblees Democràtiques a Catalunya.

Detenció, jutge i execució de Lluís Companys

Josep Benet ha recanat alguns títols del seu llibre en preparació. «Cinco años de moribundia»

Vall d'Urgell
Segarra: La fi d'un cicle autàrquic

La supressió de pagaments de Silvestre Segarra de la societat un monopoli i a tot el poble. Crònica de la vida social, corresponent al País Valencià.

SEGARRA

La guerra de les cançons
Miquel Vagues i Manuel Sureda cantants de cançons populars, cantants i cantants d'època, cantants i cantants d'època i cantants de Gironès.

arreu

Setmanari d'informació general de Catalunya

Acomiadament lliure
Congelació de salaris

ESTAT D'EXCEPCIÓ LABORAL

De fet, les mesures del govern carreguen sobre els treballadors tots els costos socials, polítics i econòmics de la crisi.

gratuitament. No cal dir que tant el contingut com el treball dels directius és completament diferent i ací rau la clau de l'èxit. En dues entrevistes realitzades a Josep Tremoleda, conjuntament amb Albert Jané, els homes forts de la publicació, hi havia en comú, malgrat les dates de diferència («Diario de Barcelona», 23/abril/1975 i Avui 15/abril/1979) una paraula, comuna al titular: normalitzar la llengua per als infants. Durant més de 400 números «Cavall Fort» ha realitzat aquesta missió amb qualitat i eficàcia.

Al costat del darrer cas esmentat, «Cavall Fort», amb la xifra de 400 números publicats, cal constatar darrerament altres fites de la premsa catalana. Des de l'edició en català d'«El Correo de la Unesco» (Barcelona, 1977) fins al número 600 de «Canigó» el 7 d'Abril del 1979, tot passant pel naixement de «L'Hora» (Barcelona, 1979), de «Mestral» (Reus, 1978), etc. La lectura del catàleg de l'Exposició de Premsa Catalana Actual ens excusa d'esmentar dades i més dades que són aplegades en aquest document únic i bàsic, ara per ara, per a qualsevol estudiós de la premsa catalana.

Malgrat tot, les publicacions en català continuen, arribem a hores d'ara a la xifra d'un 350-400 i cada dia nous títols s'uneixen a la corrua, des de revistes anuals d'arqueologia fins a butlletins d'espeleologia, tot passant per les constants i múltiples edicions de les revistes religioses, polítiques, òrgans d'entitats de tota mena... que configuren un panorama, com sempre en crisi, però esperançador per la decidida voluntat de mantenir la presència car, com deia Josep Faulí: «tot el que hem fet els catalans ens ho hem fet nosaltres sols.»

JOSEP M. FIGUERES

NOTES

(1) Segons dades de l'Exposició de Premsa Catalana Actual que sota l'organització d'Òmnium Cultural, Xarxa Cultural i l'Obra Cultural de la «Caixa» està recorrent les comarques catalanes en l'operació de divulgació de la premsa catalana més important que s'ha fet d'ençà el 1939. Cf. Catàleg. Barcelona, 1979. 36 pàgs. Pròleg de Josep M. Cadena. «a premsa catalana, ara.» Veure també de Josep M. Figueres. *La difícil lluita per la premsa en català*. 1976-1979. «Avui» 21/Abril/1979. Suplement «Ara l'Estatut».

(2) Jaume Guillamet.— *La nova premsa catalana*. Barcelona, 1976. Edicions 62.

id.— *La premsa de les comarques gironines*. Barcelona, 1977. Editorial Selecta.

id.— *Els mitjans de comunicació en el ressorgiment de Catalunya*. Conferència donada a Franciscàlia (Barcelona) el 24/abril/1979.

(3) Al respecte cal veure les conclusions del Congrés de Cultura Catalana. *Projecte de resolucions dins l'Ambit de Mitjans de Comunicació*. Barcelona. Octubre del 1977.

54 pàgs. Ed. mimeografiada. I també les del *I Congrés de Periodistes Catalanes* (17-19/febrer/1978). Barcelona. 30 pàgs. Ed. mimeografiada.

(4) Jaume Guillamet.— *La premsa catalana en un temps de prova*. «Serra d'Or» febrer 1978. pàgs. 2125.

Josep M. Huertas.— *Greu crisi de la premsa en català*. «Telex-express». 30/desembre/1977. Reprod. a «El Maresme», 13, gener 1978.

(5) Antoni Romero, pseudònim.— *Una premsa sin diarios*. Suplement de «Cuadernos para el Diálogo: Cultura Catalana, perspectiva 1970». N.º 13-14. Madrid. 1970.

(6) Avel·lí Artís Gener.— *Al cap de vint-i-sis anys*. Pòrtic.

(7) Per a la problemàtica de la premsa diària vegeu: Andreu Claret Serra.— *La crisi de la premsa diària a Catalunya*. «Nous Horitzons», 36. 1977.

(8) Lluís Sola i Dachs.— *Història dels diaris en català*. Barcelo-

na 1879-1976. Ed. Edhasa. Barcelona 1978. pàgs. 74-82.

(9) Jaume Comella.— *Poble Andorra. Una mica d'història. Oriflama*, 150. 1975. 18-19.

(10) *Ley de prensa e imprenta y decretos complementarios*. Capítol Tercero. *De las Empresas periodísticas*. pàg. 9 de l'ed. de l'Associació de la Premsa de Barcelona.

(11) "Avui". Editorial. *Trentaset anys després*. 23/abril/1976. pàg. 1.

(12) Declaracions a R. Coll-Vinent. "Oriflama", 148. 1975. pàgs. 30-31.

(13) "Punt Diari". *Un diari ben nostre*. Editorial del 24/febrer/1979. pàg. 4.

(14) Carles S. Costa. "Punt Diari". *Nova concepció de la premsa comarcal*. "L'Hora", 5. 1979. pàg. 12.

Addenda final:

La premsa catalana no ha estat prou estudiada. Al costat de la impressionant recopilació de Torrent i R. Tasis.— *Història de la premsa catalana* publicada per Bruguera (Barcelona, 1966) en dos volums, necessitada d'una nova edició augmentada i revisada, comptem amb pocs treballs, a més dels esmentats, calen obres dels sectors amb què hem dividit, a mode de sumari d'urgència, la bibliografia sobre el tema.

I.— Obres de divulgació:

Pere Voltes.— *Barcelona i la seva premsa al segle XIX*. Ajuntament de Barcelona. Barcelona, 1977. 50 pàgs.

Joan Torrent.— *La premsa de Barcelona. 1641-1967*. Ed. Bruguera. Barcelona, 1979, 170 pàgs.

II.— Memòries, Novel·les...:

F. Biosca i Torres.— *Set anys de periodisme. 1932-1938*. Terrassa, 1962. 86 pàg.

Esteve Busquets i Molas. *Quaranta anys de periodisme barceloní*. Editorial Pòrtic. Barcelona, 1976. 426 pàgs.

Domènec de Bellmunt.— *Anecdotari inèdit de cinquanta anys de periodisme català. 1920-1978*. El Pilar d'Almenara. Barcelona, 1978. 466 pàgs.

Gaziel.— *Història de la Vanguardia. 1884-1936*. Edicions Catalanes de París. París. 1971. 141 pàgs.
Joan Puig i Ferrer.— *Servitud. Memòries d'un periodista*. Nova Terra. Barcelona, 1973. 211 pàgs.

III.— Estudis sectorials:

Albert Manent.— *La literatura catalana a l'exili*. Curial. Barcelona, 1976. 303 pàgs.

IV.— Catàlegs, inventaris:

Pere Anguera-Rosa Cabré.— *Ideologia i història dels diaris reusencs en català*. Edicions del Centre de Lectura. Reus, 1979. 65 pàgs.

Lluís Bertran i Pijoan.— *Premsa de Catalunya*. Ajuntament de Barcelona. Barcelona, 1931. 375 pàgs.

Maria Campillo-Esther Centelles.— *La premsa a Barcelona. 1936-1939*. C.E. H.C. Barcelona, 1979. 242 pàgs.

Joan Crexell.— *Premsa Catalana clandestina. 1970-1977*. Edicions Crit. Barcelona, 1977. 287 pàgs.